CARLES SALVADOR

EL FANG I L'ESPERIT

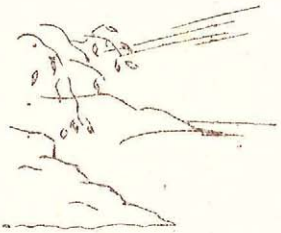

INSTITUCION ALFONSO EL MAGNANIMO

DIPUTACION PROVINCIAL DE VALENCIA

1952

dorC/058

VALENCIA PER DAMUNT DE TOT
CARLES SALVADOR

EL FANG I L'ESPERIT

INSTITUTO DE LITERATURA
Y ESTUDIOS FILOLOGICOS

COLECCION MURTA

DIRECCION
JUAN BTA. BERTRAN
ARTURO ZABALA

8

CARLES SALVADOR

EL FANG I L'ESPERIT

IL·LUSTRACIONS
DE
ENRIC VILA SELMA

INSTITUCION ALFONSO EL MAGNANIMO
DIPUTACION PROVINCIAL DE VALENCIA
1952

CANTIC PRIMER

DE L'ANHEL AMORÓS
TONADA DELS DIVUIT ANYS

Cert; forta com la mort és amor,
dura com el Pregon és gelosia;
guspires de foc són ses guspires;
sa flamera, flamera de Jahvé;
aigües moltes no poden anegar amor,
ni torrentals la submergirien.

SALOMÓ, *Càntic dels Càntics*,
c8, vs. 6, 7; trad. de Mn.
Frederic Clascar.

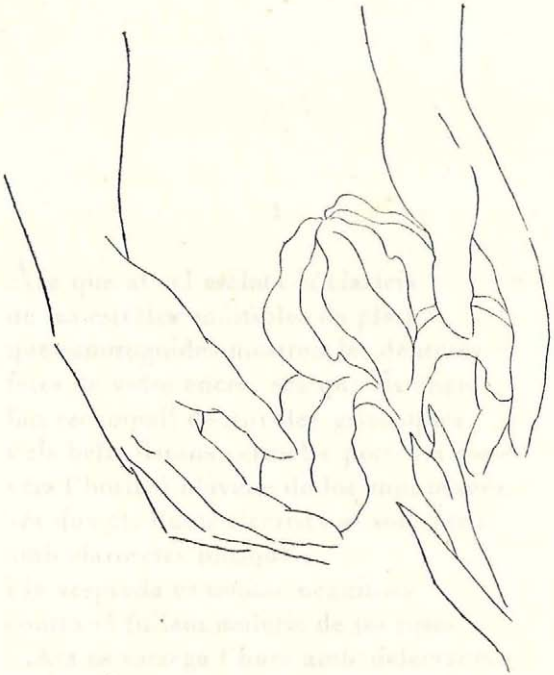

SOMNIS I ROSES

1

Ara que al cel esclata la clarícia
de les estreles múltiples de plata
que esporuguides mostren les dentetes
fetes de vidre encés; ara que els àngels
fan escampall de núvoles grisenques
i els bells fistons vermells porten a ròssec
vers l'horitzó blavenc de les muntanyes;
ara que els llums elèctrics se somriuen
amb claroretes mítiques
i la vesprada es tomba neguitosa
contra el fullam malèfic de les roses...
...Ara es carrega l'hora amb delectances
totes impures, caldes i propícies
a l'amorosa empresa,
puix que del cel devalla l'ansiosa,
tendra remor de besos.

2

Dins la Ciutat circulen els tramvies
fent grinyolar cristalls i ferro alhora,
cridant l'Amor que duu enganxat als llavis
cançons i flors amb ales.
Van afuats, com monstres que percacen
somnis roents, curulls de sucre i menta.
Porten a dins parelles jovençanes,
il·lusions transides de pintura
blava com cel lluent i sens recança,
com llur somrís dissolt amb llum de lluna
quan va pel cel més alta que l'arbreda.

3

En el passeig, magnòlies obertes
i aquell perfum intens, carnal, tan líric.
En el passeig, la font que canta música
d'un pentagrama fet de ratlles corbes
on són les notes gotes d'aigua alegre.
En el passeig, les roses vincladisses

a tot desig d'Amor que s'insinua...
En el passeig, la lluna que se filtra
entre el brancatge bru de l'albereda
pintant d'acer lluent fulles obscures
vora els ocells que dormen...
...I en el passeig, l'Amor sense paraula,
l'Amor que jura amb llavi sense fressa,
l'Amor que té designis perdurables...

4

I així es mou tot, entorn l'Amor ungida
pels més antics desigs que són la saba
que porta vida al cor i és per a l'home,
jove de dies, l'ànim que fretura
per al triomf. Amor ara es revela
passional, tot foc, ple d'impudícia
i tot quant veu i toca i imagina
es fa groguenc i prim, mefistofèlic
de llargues dents fregades amb luxúria.
I insanitats mostrant pels seus suburbis
no arriba mai al moll més pur dels ossos,

allà on el seny vestix les blanques túniques
de la Raó.
Amor no mai detura
son caminar pels temples venturosos
i fatalment al llavi del Diable
somriu i es ven alegre l'animeta.

5

El cor és foll quan lliurement camina
i en un jardí anacrònic es transforma.
Quanta palmera lassa de cintures!
Quans pits carnosos fets d'amples magnòlies!
Quanta fulleta als llavis fets de trèbol!
Si l'home pren el braç nu d'una dona
i fa passeig amb ell per amples vies
il·luminades, clares, perfumades
d'il·lusions, perfum no mai tangible,
deixa d'ésser Adam i ja no és altre
que un mal desig punxent que s'acompanya
d'un tros de fang, argila indissoluble
dins les virtuts morals no mai corruptes.
Adam, llavor d'humans, arbre dels arbres,
et fas un míser bri ple de malura!

6

I avui i demà, com sempre, aquell que és jove
se sent feliç si els braços de la Vida
van ofrenant-li amors, somnis de vidre.
Quin cor més bla té el jove per als somnis!
Somni és la poma dura de la sina;
somni, la galta rossa que tremola
al bes suau del llavi i també és somni
el dolç parlar que té remors de seda,
i el clar esguard tendral com ala d'àngel:
els ulls i ells llavis diuen d'amorosos
llegats, puix sols els somnis peixen roses.

1

Marxa la Vida afuada pel túnel
misteriós i cruel de la Història,
entre ressons de buidor i tenebres...
Hi ha poca llum a les dents raspallades
i massa llavis vermells de desitjos.

2

Dorm cara al cel, recollit com les dones,
i els braços té sota el cap. Va la lluna
desenflocant-se la llum argentada
com una pluja intangible de pètals.

Dorm cara al cel i el seu pit té la pena
de l'enreixat de les venes tan lívides
com les violes humils i oloroses,
però que el fermen damunt de la terra.
Son respirar és tot rítmic, de calma,
com un poema perfecte i rotunde.
Marxa la Vida afuada pels túnels
de l'embolcall de la carn, fent promesa
que ha de mostrar-se, en eixir-se'n pels porus,
amb tots els ímpetus vius i cridòries
tan naturals que la fan perdurable.
Té els ulls tancats, i és que res no ha de vore;
l'exterior és el món dels reflexos
i ell dirigix son esguard cap a dintre
per a pouar en l'instint força humana.
Té els músculs lassos; descansen inèdits.
I els ossos, plans, allargats damunt terra
en dolç esplai, esperant la paraula
de Déu, propícia, ardida i eterna,
són ver esquema jovent de Natura.

Dorm cara al cel, recollit com les dones,
mut com rellotge d'arena i com l'alba.

3

El corromprà l'almoina del judici
puix que l'estima tant que no el pot toldre
ni el pit cavant amb pics de freixe i flames,
tot capbussant-se a dins del propi ésser.
Aquesta mina oberta a l'escrutini
de la Raó, encesa i encisada,
vives florestes núbils conjumina;
i il·lusions de blaves esperances,
vanes, versàtils, últimes deixalles
del cor humà pastat amb crits i febre.
Raó, mirall on resten netes, fixes,
temps dins del temps, les ombres fugisseres
del pensament. Judici on es reveuen
totes les cuixes flonges de desgana,
totes les galtes pàl·lides de besos,
cuites d'amor. On torna a viure
la blanca sina, i l'ull obert al tàlem
abandonat en hores de fort gaudi.
Mirall del temps jovent que tot ho esguardes,
¿per què no saps retindre, com a imatge
que et faça dolç i fàcil el pervindre,
la joventut que passa i s'acalora?

No tens dalers perennes, conscients,
car no fas cas d'històries volubles.
El corromprà l'almoina del judici
si aquesta llum s'apaga dins ses venes.

4

Quan fa retorn el cor dels seus suburbis
i es fica a dins l'embut de sa cabana,
feta de nervis tensos i de roses,
troba la faç burleta del Diable
que li somriu irònica. Li porta
un llum per tal que prenga de les ombres
el vel més clar de tots per fer-lo núvola,
i un gran paper escrit amb la sentència
que ha de signar si vol seguir els gaudis.
Pobre jovent! Ell prou que no ho faria
car per instint bé sap què li ha de vindre
i per Raó bé sap l'amarga història
del Faust eixorc que busca primaveres.
Somriu Mefist i, és clar, no signaria
ni amb ploma d'or la clàusula del tracte;
però darrere d'ell guaiten els nacres

dels muscles nus i tebis d'una dama
que duu corona d'ànsies vermelles.
Per ulls té estels del cel, roents; i esguarden
tan amorosos, plens de llarga astúcia,
i al pit li van creixent sospirs tan dolços,
i els llavis lluen besos tan dramàtics...
que cau vençut el seny, gràvid de joia.
¿Què se m'en dóna, diu, si ara el Diable
viure me fa en presó, dolça tortura,
si se m'en duu la carn que em pesa massa,
aquesta carn que sap trobar la glòria,
tota sabor, dels somnis de luxúries,
tota roent de gaudis greus i espessos?

Oh, Dama, vine a mi, humits els llavis,
trèmuls els muscles nacre, sense roba,
i altes les sines, com blanques colomes
bessones. Vine, Dama somniada,
ja que despert estic i tu a la vora...
Vine tan sols un dia, o bé unes hores,
i al vell Diable entregue ma animeta!
Ha dit això i la nit, feta judici,
s'ha despullat de boires i de núvoles.

5

La nit, coixí de plomes,
té lluïssors diàfanes, té cendres,
paparrupeig, colomes
de giravolts, i veus, i càntics tendres.

6

El temps és llegenda difosa
en la clau de l'arc de la Vida
que s'insinuarà transida
en l'ansietat amorosa
quan siga del somrís gelosa
i pels torrentals submergida.

Si Amor no veu l'hora finida
no és covarda ni llangorosa.

Oh, cor! El temps lluu ta flamera
feta de segles i esperança
sense inici i sense fi

com una actual Primavera
que no trenca mai la fermança
entre el Creador i el Destí.

CANTIC SEGON

DEL CONJUR AMORÓS
TONADA DELS TRENTA ANYS

La Nit fón qui va maridar-los. L'Alba mai pogué veure Leandre en el conegut tàlem, car, nedant altra volta, tornava al poble d'Abidos, no saciat, certament, i flairant del connubi nocturne.

MUSEU, *Ero i Leandre;* trad. Ambrosi Carrion.

CANTIC SEGON

DEL CONJUR AMOROS
TONADA DELS TRENTA ANYS

1

Quin gust de fang, les aigües ciutadanes;
ara que en bec en gots on tots s'abeuren,
trobe a faltar el raig d'aigua boscana.
(L'aigua de neu és fresca i cristal·lina).
Així l'amor. Les dones que ara em nuguen
em són record d'aquella dels ulls negres
que omplí mon cor els anys de jovenesa
i que els afanys del viure m'hi prenia.
No passa el temps en va. Cada jornada
mon esperit s'enyora i es contrista
car té el deler d'aquella antiga amor.
I tots els vents em porten recordances;
tota cançó, ressons inoblidables,
i fins la mar, els verds de l'esperança.

2

¿On estàs tu, ho Dona dels ulls negres?
Només pels ulls ben bé et coneixeria.

(Si els anys són breus, s'afuen i s'allarguen
i ets, dins de mi, record, imatge viva).

¿On estàs tu, oh Dona?
¿Quins paisatges
et van mirar absorta, embadalida?
¿Quins núvols blancs, lluents, varen irrompre
la teua negra pupil·la?

¿Quin sol d'agost cenyí la platja oberta
on dormí ta fantasia?

¿Quin home nu, senyer, extasià
el teu cervell tot ple de llunyania?

¿Quin riure clar et féu rossa la galta
i quin plorar et féu més compungida?

¿Has passat nits sens cloure les parpelles
tan sols atenta als raigs de la follia?

¿I quins dolors, oh Dona, han fet propicis
els teus respirs pregons?
¡Vida de Vida!

Anys fa no he vist tos ulls negres com móres
i ara, segur, ben bé els coneixeria...

3

Beneits aquests camins,
oh Vida, que ens apropen!
A l'Alba te compare,
que fon tota tenebra.

La força del meu cor
et fa vindre a mes vores.

Mon cor està per tu,
t'atrau vers els meus braços.

I ets tu, ma Vida, els somnis jovenívols,
els somnis blaus de totes les nits tendres.

Tu que has sentit els meus delers de sempre
els teus delers han fet esclat alhora.

I en mi ha glatit ton seny,
i amb tu ha pensat mon cor.

. . . . . .

Oh Vida, a l'Alba te tinc comparada:
tes galtes són ben fines,
encesos són tos llavis,
delícia, el somrís;
i si els teus ulls són fets d'amples tenebres
les cordials tenebres deixondixes.

. . . . . .

¡Oh, com t'estime, ma Vida!
Tens l'animeta tan pura
que ara la vida s'allarga
perquè el teu front és seré,
perquè són rectes tes cames,
perquè ta sina és esplèndida...

Deixa que et diga: T'estime!

. . . . . .

A l'Alba t'he comparat.
Del teu somrís devalla la celístia.

4

¡Que me miren els teus ulls
negres com és mon turment!

¡Quan dolces són tes mirades!
Entre mil coneixeria
les de la meua estimada.

¡Que me miren els teus ulls
dolços com dolça és la bresca!

¡Jo m'he abocat als teus dintres
i he preguntat tantes coses
que resposta no tenien...!

Gira, ma Vida, els teus ulls;
mira si trobes en l'ampla Natura
una altra cosa més blava d'Amor
que el meu cor.

Gira'ls, ma Vida, i si trobes
una tendror amorosa
superior a la meua
jo la duré com si fóra
un pom de roses
vora ta falda.

Que me miren els teus ulls
dolços com dolça és la bresca.

5

Si he pasturat pels jardins de l'amor
pel teu jardí potser mai no pasture.
¡Oh, bona amiga! El meu cor mudador
vora el teu cor ben bé cal que s'ature.

Ara ve el temps de l'encant i es consum
en el repòs de ta blana paraula;
he pasturat pels jardins que són fum
per no saber on paraves la taula.

Açò dormit dins de mi pren rebrot.
L'antic roser nova rosa desclosa
al tendre oreig que ha portat aquell mot
ple de perfum i rosat com la rosa.

He pasturat per jardins de follia
i ara mon cor amb el teu fa sa via.

6

Blau del cel, lletres d'ABRIL,
fumerol de la vesprada,
conjugueu el mot gentil
que he de dir a l'estimada.

Per la rosa i sa frescor,
per l'estel que riu al cel,
tinga el llavi la dolçor
que regalima l'Amor
del meu cor sempre fidel.

Flors i vent, núvola i sol,
mar i cel i l'estelada,
jo us conjur: vinga el consol
amb l'Amor de l'estimada.

7

¡Oh, la veu de l'estimada!
Es ben tendra i fonedissa.
Raja fresca de sa boca
i es perfuma en els seus llavis.

Mai les flors no tremolaren
com el gemec del seu pit...

–A l'Alba t'he comparat,
al naixement de ma vida.

(Has dit la teua paraula
i, Amor, ma vida tu ets.)

A l'Alba t'he comparat.
Tens clarors de matinada.

(¡Oh, quant t'estime, ma Vida!
Tos llavis són pura glòria.)

–Has dit que m'estimes, Vida,
i eixa paraula és un bàlsam.

(Pendre't voldria els silencis
i omplir-los bé de carícies.)

–A l'Alba t'he comparat,
a l'aire que jo respire.

(–A l'Alba t'he comparat.
Els teus llavis són roselles.)

–A l'Alba t'he comparat.
Les teues mans són dos lliris.

(A l'Alba t'he comparat.
Dues palmes, els teus braços.)

–A l'Alba t'he comparat.
Els teus pits, dues colomes.

(A l'Alba t'he comparat.
Als teus ulls guaiten clarícies.)

–A l'Alba t'he comparat.
Refulgent, ta cabellera.

(A l'Alba t'he comparat,
a l'Alba, ma Vida, a l'Alba.)

–A l'Alba t'he comparat.
Ets tu l'Alba de ma vida.

(A l'Alba t'he comparat.
La teua paraula és Alba.)

–A l'Alba t'he comparat.
Has dit que m'estimes, Alba.

La teua paraula és Alba,
claror marina, llum nacre.,.

8

És tendra, amorosa i bella;
té posat d'àngel i és fruita
dolça com la mel en bresca.

9

I ara sent a dins de mi
un càntic que el cor empeny
i que ve d'un frenesí
sens domeny.

I és que Amor prenys de l'encís
ja no coneix pau, ni seny
i s'escola pel pendís
sens domeny.

10

Entre la pluja finíssima d'or dels teus mots
dits al desordre del pur sentiment
naixen les ales suaus de gavines immerses
a dins del foc dels teus ulls tan roents
–roses i perles collides als llavis,
mots immortals car són flors del blau cel–.

No sé com és que no et dic que te vullc
a la manera del vell mariner
que es féu pirata d'amor
i per la mar percaçava els estels
sols per penjar-los al coll de la dama
bruna que li era fidel.

M'òbric les venes del cor
només per vore com ragen brunzents
totes les fibres del cuc de la seda
rossa dels amples plaers
fets de poemes quimèrics,
fets sobre els rítmes dels llibres que mai no
escriuré.

Ets, rosa bella, una rosa en el pom del silló
i ets com la llum que tremola com peix
dins la peixera.
Malva! Jo sóc del jardí el jardiner
gràvid de pors, de temences pel viure;
tu ets al jardí un raig de sol presoner
entre els ocells i les flors que no esclaten.

Vida! Ets la Vida i la fe.
Canta, si pots, aquells càntics dels àngels
que tenen les ales
blanques com blanca és la neu.
Crida, si pots, tots els blaus de la gamma;
fes amb tots ells —car són tendres i bells—
una capçana pel cor que batega
com la cabrida que porta una rosa entre les
dents.
Besa, si et plau, l'alta flor de la sina;
fes-ne un vitrall de quimera lluent
i de l'anella de serps de deliri
vullgues mostrar-me les veus.

¿Qui no dirà que hem collit les estrelles de
l'alba?

...Jo seguiré destriant el banús de l'ivori,
l'ungla vermella, del llavi roent...

...Jo seguiré la cançó de la nit embruixada
pels rossinyols de la lluna de mel...

Malva i Estrela!
El teu escot, estimada, és la lluna asseguda
al passeig.

11

I seguix el poema amoròs...

Seguirà mentre el cor siga tendre
i l'ull, fosc, esquerdat per la ira,
no es rabege convuls en les cendres
dels records.
I seguix el poema...

...que el meu cor no replega les ales,
ni en el càntic s'han fet les darreres tonades.

CANTIC TERCER

DE L'ANTI-FLIRT

TONADA DELS QUARANTA-CINC ANYS

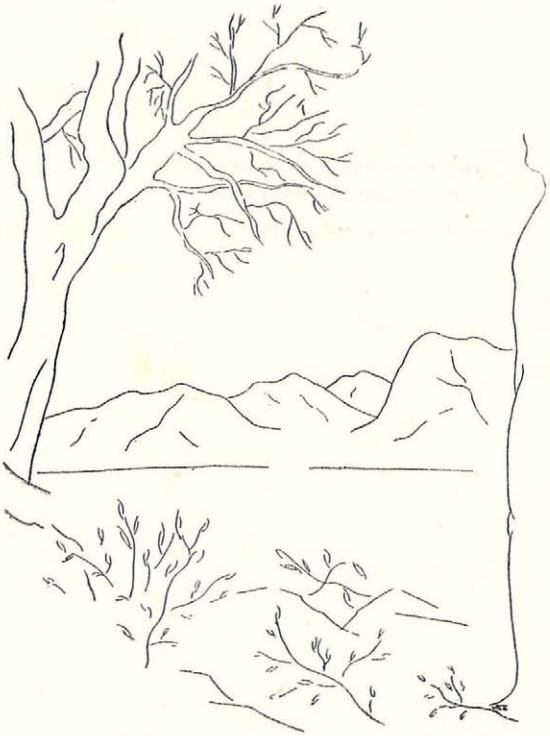

1

Perdona mi, si follament te parle;
de passió perteixen mes paraules

Ausias March, *Cant espiritual.*

2

L'amarga fel és encara dolçor
si es prova al temps de tastar ma ventura
puix que no cap un martiri major
que un viu amor si en l'escalf es tortura.

Cal no esperar traure goig del dolor
ni un xic delit d'on té esplet la malura,
puix que el Destí mesquineja tendror
amb ulls cegats per la bena més dura.

Dol que s'exornen delers amb espines,
que el sanguejar tinga flors en garlanda
i que el sanglot de l'Amor siga esclau.

Però és així. Bé es coneixen mesquines
pors i viltats amb que Amor prou s'abranda;
cap no té aresta polida i suau.

3

La vida és breu i vol passar-la l'home
amb goig, plaers i joia renovada.
I això vaig ser: brillant, encesa espurna

sense seny jovenil, sense temences,
fins que en presó de braços que entristien
florí l'Amor al vent de cada cendra.

Llavors mon cor, fossar ple de tendreses,
féu el seu plor primer en les tenebres,
ferit greument pel plom de la sageta
que Amor llançà restant-me grans ventures.

Oh trist de mi, que escombre tant mon viure
ara que tinc transida l'animeta!
Trobe amargors allà on havia sucre
i un gran turment on pau i calma havia.

4

Com rude infant que seguix papallones
per camps, vergers, amb perill de sa vida,
així mon cor percaçà sens desànim
les set colors de l'Arc Iris de Venus.

A glops beguí des del roig al viola
en vasos bells, tremolosos i tebis,
i assedegat cada punt devenia
quan més licor amorós trasbalsava.

I així escaigué rebrostar una antiga
il·lusió més dormida que morta
i al seu encalç voluptat feta espurnes
vaig dedicar enfollit d'esperances.

Vana ardidesa! Si el vas puguí aténer,
no els amorosos plaers que aconhorten.

5

Com pelegrí que vencé giravolts
en caminar per dreceres d'altura
i ara ja té ben guanyats i resolts
tots els dolors de la carn que li és dura,

així he de fer dins el vent d'Amor rúfol
que me sacseja entre Oblit i Dolor.
M'he d'endurir en voltar com catúfol
entorn del foc de ma pròpia Amor.

Fora de mi res no em dóna abrigall,
ni un xic conhort puc haver sens gemec
puix que un gran tort bat mon cor sens defall
i el niu d'Amor va migrant-me ressec.

Oh trist de mi, que en mon dany sóc ja metge
i al propi cor he posat un nou setge!

6

Un lleu consol enmig la contristura
fóra el record del foc de les besades
si aquell besar no haguera fet cremades
i nafres greus als llavis meus sens cura.

Aquestes flors que lluu la comissura
–rictus vivents de paus despentinades–
fora de temps es lassen ja badades
i se desfullen plenes de sutzura.

Ara el record em porta a mals senders
perquè el besar en mi fón ansiós
d'altíssims guanys, de goigs profunds i enters.

Premuts els nostres llavis, dos a dos,
els teus van ser opacs i passatgers
i els meus esclaus d'un foc ben ardorós.

7

Com el pastor que la gent enganyava
cridant que el llop es cruspí el bestiar
aixina féu fals amant, puix clamava
alt i pregon son voler, sense par.

Després s'escau que divina Natura
mou-li d'Amor en el cor polseguera
i troba hostils el camí i la sendera
per assolir tots els goigs que fretura.

Prou que el seu plor exornant melengia
li anega al pit els orgulls més antics.
Prou que al seu cor penitent es congria

goig i dolor, sentiments poc amics.
I és l'hora en què tot ferit per l'engany
sang d'esperit acolora el seu plany.

8

No sé el pecat que puga ser voler-te
ni sé si Déu podria castigar-me
pel meu voler que un dia et dedicava
i un altre més passant el temps per sobre.

Pecat serà d'aquella llei malvada
quan tu que ets pa de bona i saborosa
el meu amor –tot goig– no pots admetre
i ben nafrat te'l deixes a les vores.

Qui pot amar i Amor és corresposta
àngels del cel li canten bella música
i feliçment la vida passa en sobres.

Però altre aquell si Amor li és roca dura;
diables bruns estiren de sa llengua
i el seu parlar és lleig, ple de congoixa.

9

Ferm com xiprer –oh bell símbol de Vida!–
és mon Amor enganxat a la terra,
car les arrels són antigues i fortes
i cara al cel puja i puja el seu vèrtex.

Entre el brancam fan llur niu caderneres
i altres ocells que refilen bells càntics
i Lluna i Sol el guarnixen de festa.
Sempre el seu verd té foscors, saba forta!

Com el xiprer té la fusta olorosa,
bona per caixes de roba d'estima,
té el meu Amor els perfums que el conserven.

Però la gent –i escaient és comptar-t'hi–
fan del xiprer no sé què funerari:
signe de mort, remembrança d'absoltes.

10

Com mariner que amb la mar es desposa
per tal com sap les belleses del mar
i té en oblit els perills que fan nosa
i sense els quals fóra fat navegar,

així jo sóc mariner de la Vida
quan és la Vida sinònim d'Amor.
Llançar-me a mar violenta, punida
per tràngols mil, mariner amador,

és un plaer que no tots fruïríem.
Tan sols aquells a qui Oblit mataria
volem tempesta damunt nostra via.

Els mariners de l'Amor més prendríem
la mar oberta per ser ofegats
que mar calmosa i saber-se oblidats.

11

...I si més no, l'esguardar-te em consola
fins aquell punt que el consol és possible,
i si Fortuna permet de parlar-te,
el meu consol en fortuna es transforma.

Si el teu esguard en el meu es recolza,
fortuna en goig cordial es trasmuda;
però si el gest seriós fa un migriure,
el goig esclata en plaer que el corona.

Que el mal que pas, com el foc sols es colga
amb les despulles de brases que foren
–cendres d'Amor que l'Amor sols ens dóna–.

Ai trist de mi, que el meu cel s'ennuvola
i té el color de les cendres que anhele...
La meua Amor ara és la Cendrosa.

12

La vera Amor carn no exclou, ni esperit
i així el teu cos em fa moure els sentits
i sobre tot els que són el camí
d'aquell plaer sensual, dels desigs.

Mon esperit clamarà ta bondat,
els sentiments que com bells roserars
aguaiten, vius, als teus ulls. Els esguards
l'ànima mostren car d'ella són nats.

Si jo te vullc és pel teu cos tan bell,
–proporcions de gentil dona et veig–
perquè seràs tota calda en el bes.

T'estime tant perquè pots ser repòs
de l'esperit; del meu fang, el conhort...
Fang i esperit ben fenyuts és Amor.

13

Res no em fa goig i res no m'aconsola;
fora de tu no sé trobar conhort;
mon esperit sens tu massa s'endola
i em fóra un bé la vesta de la Mort.

Ma vida és ja transida i taciturna
i el mal d'Amor li lleva tot sentit;
sols vora teu s'encén un poc l'espurna
del goig vital, desig d'un infinit.

Però després, aquesta brasa encesa
em va cremant, avara, Vida i Goig
i em deixa, dura, l'animeta estesa

sobre els tions del foc que crema al roig.
I és que l'Amor m'ha obert el trist camí
que porta a Mort pels fils d'un alt Destí.

14

Com general que retira l'exèrcit
de la ciutat que tenia assetjada
i a l'enemic ret les armes, inútils,
i vergonyós marxa sol a l'exili,

aixina faig i ple sóc de recança
car no sabràs dels meus llavis les penes,
planys i dolors que m'abaten la vida.
Jo, carceller de ma pròpia còrpora,

dels trists records que seguixen fonent-me;
que el gran pecat amorós d'estimar-te
he de pagar rossegant les cadenes.

Oh trist de mi! Les cadenes a ròssec
són els desigs de la carn, que no em deixen,
i aquells anhels d'esperit, viu, en flama...

15

Doneu, Senyor, al meu cor raigs de llum;
poseu-me seny, que el cervell ha desvari.
Per tant amar vinc passant el calvari
en què ma vida, cruenta, es consum.

Veniu, Senyor, i serà només fum
aquest amor tan cruel. Solitari
per aquest món vaig plorant. Que m'empari
la Vostre mà, que d'Amor és resum.

Vós que sabeu castigar pecadors,
els meus pecats castigueu sense fre
—pecats d'Amor són els meus, temptadors—.

Mes no, mon Déu; que la dona estimada
prou que em castiga encenent mon voler
mirant-me els ulls i fugint recatada.

16

Més ja no puc i a l'atzar m'abandone
mancat de força i farcit de congoixes
com a malalt que guarir no podria
encara que les metgies prenguera.

Ja ni del temps puc haver esperança
car tot mortal amb el temps més es nafra
i el llarg plorar, si un moment aconsola,
l'ànima abat i envellix sens mesura.

Siga l'atzar qui em transporte a la glòria
d'aconseguir el que mai no he d'obtindre:
tindre't per sempre vivint a mes vores.

Oh trist de mi! Te'n vas ara i comencen
els grats records a singlar-me la vida
fins que la Mort l'abraçada me done.

2

Els trossos de l'enderroc
sepulten petjades ja fredes.

Sebastià Sánchez Juan,
Cua de gall.

ELEGIA PRIMERA

El dia és trist i l'ànima malalta
no es reconforta amb res si no és amb dol.
El llavi és prim i pàl·lida, la galta;
ni el cel ni l'aire bla porten consol.

Passen les hores lentes, com les ales
negres del corb adult, silencioses.
Són tenebrors que maten com les bales
que van al cor rabents i verinoses.

Un dia més, avui, que mai no acaba,
llarg com és llarg el viure desolat...
Il·lusions, on sou? Jo us estimava

i ara, en la nit, el cel ennuvolat
porta tristors; les hores són malaltes
i es dormiran amb plors mullant les galtes.

ELEGIA SEGONA

Ara que el cor de vels és despullat
i els pensaments reposen al migdia
i té el xiprer un verd dur i pujat
i el rierol apaga l'harmonia,
regire els mots que criden i s'esmunyen
pels viaranys que em porten l'enyorança
i allà d'enllà es barallen i retrunyen
amb tots els tons morats de la recança.

Prou veig el goig del bri de la carena
i que als cimals rebroten ulls suaus
i que els ocells es llencen a l'esquena
càntics d'amor inflats de grocs i blaus.
Però el meu cor ja ve del desengany
i res humil no estima, ni encomana,

i el goig del món li punxa i li fa estrany
i té sabor de sang i de desgana.
Ni el cant que em porta olor de timonet,
ni el xiscle ardit, lluent, de l'oroneta,
ni aquest besar finíssim de l'airet
em duu paraula neta.
I estic ací pastant Amor i pena
amb aigua grisa i plor descolorit
i amanyagant, tot las, la llarga trena
de les dolors que em creixen dins del pit.

ELEGIA TERCERA

Eixirà el sol d'enmig les aigües blaves
vestint de llum el camp i la muntanya.
Cada bri d'herba el verd farà més tendre
i tota flor tindrà el color dels àngels.
El cel podrà rentar el blau de l'aire
i els pardalets obrint llurs becs de vidre
faran un cant ben dolç, tot harmonies.
En el començ del dia, els vels de seda
del cel, guarnits de llum, oh estreles nues,
faran llurs plecs suaus entre les núvoles
de bells fistons de rosa.
Començarà de nou la vida. L'home,
desensonyat, cansat i las encara
pel feinejar passat, antic de dies,
es posarà de nou, els membres tensos,
a treballar i curt li serà el dia
car els afanys del viure mai no atura.

I mentrestant el sol farà el viatge
cap al Ponent afrós. Mare Natura
farà més verda l'herba. La muntanya
tindrà més blaus. La mar, més blanca escuma.
L'home, rendit, tindrà més cobejances.

ELEGIA QUARTA

Visc apartat del que al món no és perenne
puix no em fa goig recolzar-me amb tristícies;
la llum del sol ja no em guia la vida
ni té ressò dins mon cor la paraula.

Són força lluny del meu llavi els somriures
i del cervell els afanys de victòria;
ara, ni vullc el desig de ventures
ni per l'Amor mamprendria batalles.

¿Per què és ja seca al meu cor la floreta
feta de pètals vibrants i olorosos?

¿Per què l'acer de la llum del crepuscle
és l'espasí matinal que em desagna?

¿Quina paraula podria guarir-me?
¿Quina cançó em portaria tonades
velles o noves que em foren com sucre?
¿Quins ulls de dona no em foren damnatge?

No vullc paraula que em vinga en resposta
puix que vençut, el meu cor res no espera;
vixc allunyat del que al món no és perenne
i la paraula té fi com té inici.

Tan sols la Mort i el bon Déu, immutables,
em foren gaudi complert i immensíssim.
Ço moridor és espectre o despulla,
tant com l'Amor és drecera de cendres.

Ja res d'humà, cordial, no freture;
ja res d'humà ni imagine ni esmente.
Mon gran desig és la Mort, la portella
que porta al cel, al bon Déu que és la Vida.

Dugue'm la Mort a la fossa i que espolse
la meua carn putrefacta i eixuta
i que tothom puga fer oblidança
de qui va creure en el cor de la Dona.

ELEGIA CINQUENA

Dins el tancat reposen els ossaris
entre ornaments i lloses sepulcrals,
oracions gravades en els marbres
entre xiprers, les eures i els desmais.

¡Quina ciutat aquesta tan callada
on fa la Mort la veu dels temps passats!
¡Quina ciutat, que brega i fa batalles
per recordar als vius els seus fermalls!

Contra la Mort, la Mort només s'afanya
i es deixa disfressar;
marbres i bronzes lluen les inútils
ànsies d'ésser immortals.

Però entremig de tanta tomba altiva
de tant en tant es troba un oblidat
enterrament tan sols guarnit d'herbetes...
¡Oh dolç Oblit que llisques anys i anys!

Aquestes són les tombes estimades
pels qui com jo la flor del desengany
al llavi fred ens creix i en tots els somnis
tenim al puny el nostre cor sagnant.

Ja vam deixar el món i ses mentides
i no creiem reals, ni el goig, ni el plany.
La Vida és fada i nua d'esperances,
d'il-lusions, d'amor i pietat.

I si la Mort no fos, certament, premi,
trencar caldria els fils de tots els ais
i fer repòs en tomba desguarnida,
profunda, humil, sens flors, ni altres senyals.

¡La Mort! Morir com moren les estreles,
sabent que res del món no estremirà;
morir sabent que llàgrimes no eixien,
que cap record no féiem despertar.

¡Morir! ¡Quin mot més dolç! Oh, quina joia
si això no fos sensiblement covard.
Som temorics. Ací sols ens detura
l'ànim tot las
–la grapa freda que ix al pas dels dies
entre el sospir i el goig que perd l'esguard.

. . . . . .

Doneu-me, doncs, la tomba que hom oblida,
ja que la mort em ve per no oblidar.
Perquè la terra em prenga les despulles
no vullc xiprers, ni lloses, ni desmais.

3

Quan d'aquell temps il·lús ara em recordo,
un sentiment em sobta
de dol i de tristesa,
que fa més gran la meua desventura.

Giacomo Leopardi, *A Sílvia*,
trad. Alfons Maseres.

1

Bé sabeu Vós, Senyor, amb quina amor
mon cor s'omplí joiós i com vivia;
com es mostrà l'afany de dia en dia
fins que es colgà en la cendra del dolor.

L'Amor pogué fer guanys, saltejador,
havent estat fautor de vilania;
però l'Amor que sent és flama pia
i si no venç, ni creix ni és moridor.

Bé sabeu Vós, Senyor, que vullc encar
i com m'inunda el cor l'amarg plorar
i que els records allarguen ma agonia.

De goig i dol l'Amor se sent avar
i si no pot fruir el goig que ansia
s'aferra al dol per viure i estimar.

2

¿Et fa pensar, Amada, que s'esfulla
aquell deler de jovenesa
que vaig tenir, i féu nova escomesa
temps ha, brostant de nou de sa despulla?

¡El meu silenci!
En va fas calendaris
puix que l'Amor encar té sa florida
verda i tendral i el tany és ple de vida
dins el meu cor, ben ferm, sens càntics varis.

¡Oh mon silenci ple de tornaveus
i d'esperances minces! L'aire mut
dins de la cambra pres és també aire

que té ressons ben vius, inflats o lleus...
Es mon silenci, greu, l'aire perdut
que ompli mon cor suau com dolça flaire.

3

¿I per a tu, l'Amor, podria ésser
l'estel remot que mai ningú no agafa
o aquell llumet tan prim que apagaria
el buf suau d'un vol de papallona,

o el raig de sol que un núvol o una boira
podrà segar, o bé el joiell que hom porta
en una festa gran i que retira
després d'haver lluït les pedres fines?

¡Ai, no! L'Amor és flama que es cultiva
entre afalacs i tendres gentileses
i és escampall de somnis i besades;

la teranyina d'or que unix dos cossos
quan el misteri humà se torna glòria
i trau sospirs i tremolors divines.

4

Perquè l'Amor que et tinc no és cap joguina,
s'aferra al dol per viure i perdurar
i va nafrant, callat, la meua sina
que ja és un vas per cloure's en l'atzar.

I així va i ve, i així, punit, camina
i fuig de tu, i a tu s'ha d'atansar
i ha de vestir la vesta de boirina
perquè, no es pot, captiu, desenganyar.

El meu Amor oblida i deixa'l viure
entre els punyals que porte enmig del cor
(la flor podria, fòlla, creure's lliure

perquè l'ocell del niu vola a la flor),
que jo sabré del plor traure el somriure
que l'amargor cobrix amb el meu plor.

INDEX

CANTIC PRIMER Págs.

DE L'ANHEL AMORÓS

Tonada dels divüit anys 7

CANTIC SEGON

DEL CONJUR AMORÓS

Tonada dels trenta anys 25

CANTIC TERCER

DE L'ANTI-FLIRT

Tonada dels quaranta-cinc anys . . . 43

D'aquest llibre s'ha fet un tiratge de quatre-cents exemplars en paper ploma i trenta-cinc en paper de fil Guarro verjurat, signats per l'autor; vint-i-cinc numerats de l'1 al 25 i, no destinats a la venda, sis de l'I al VI i quatre A, B, C i D

Imp. Provincial-Valencia

2 cat Sal